

Politični pregled.

Notranji položaj se je v zadnjih dnevih silno poostiril in to vsled izjave prestolonaslednika nadvojvode Frana Ferdinanda kot protektorja nemškega katoliškega Schulvereina. Splošno se domneva, da so to stvar spravili v javnost tisti krogi, ki bi radi ministrstvo strmoglavili. V resnici so s to zadevo ministrstvo spravili v veliko stisko. Nemci so kar razkačeni in so začeli strastno vojno zoper nadvojvoda samega kar zasluži najostrejšo obsodbo. S to vojno hočejo ljudstvo še bolj zavzeti za velikonemško idejo in zajedno vzbuditi Nemčijo iz njene vsaj navidezne apatije glede dogodov v Avstriji. Res je začelo že šumeti v gozdu nemških listov, za vznemirjenje avstrijskih Nemcev pa skrbe listi in poslanci.

Državni zbor. — V minolem tednu so lahkomišelniki politiki vrgli v parlament malo bombo. Spravili so v javnost, kar je govoril nadvojvoda Fran Ferdinand, ko je prevzel protektorat nad društvom Katolischer Schulverein. V dotičnem govoru je obsodil gibanje proč od Rima ker pomeni toliko kakor proč od Avstrije. Da se avstrijski nadvojvoda s takim gibanjem ne strinja, se umeje samo ob sebi. Nemci so vsled tega zagnali velik krik in imajo toliko laglje stališče, ker so tendence katoliškega šolskega društva v nasprotju z veljavnim šolskim zakonom, in ker se s temi tendencami tudi mnogi dobri Avstrijci ne strinjajo. Od tedaj je v parlamentu boj. Nemci spravljajo to zadevo vsak hip na razgovor, socijalni demokrat Pernerstorfer pa je celo predlagal, naj se razveljavi § 64. kazenskega zakona, ki govori o žaljenju članov cesarske hiše. Napetost je silno velika. — Zboroval bo državni zbor najbrž do 16. junija. Vender še vedno ni gotovo, če bo v tem času rešena investicijska predloga. Čehi in Poljaki se jej še vedno upirajo, ker se boje, da obljubljene vladne predloge o zgradbi kanalov ne bo na dan. Kaže se, kakor bi zdaj vlada obe predlogi odložila, ali naletela je zlasti pri nemških poslancih na odpor. Zdaj se vlada pogaja, da bi se jej dovolil do konca leta budgetni provizorij. — V kmetijskem odseku je bil poslanec Povše določen poročevalcem o zakonskem načrtu glede kmetijskih zadrug.

Italija. — Zanimivo je, kar poroča „Information“ iz peresa svojega rimskega dopisnika o stališču Italije v trozvezi. V tem oziru se je izjavil francoski poslanik: Ako bi se Italija ozirala samo na težnje svojega prebivalstva, bi zveze ne obnovila, kajti ta je doslej koristila samo Nemčiji. Trozveza je pomogla Nemčiji do razvoja njene industrije in trgovine na stroške Italije in Avstrije. Po trozvezi si je Nemčija zagotovila v Avstriji in Italiji trg za svoje industrijske izdelke. Zlasti se je še Nemčija poslužila Avstrije, da svoj veliki kapital vloži v avstrijsko kmetijstvo ter na ta način dobi po ceni živil za oskrbo svojih industrij. Italija pa tudi ni čisto nič dobila za svoje usluge Nemčiji, marveč bila je vseskozi le oškodovana. To je sprevidelo italijansko ljudstvo in je začelo viharno nastopati proti obnovljenju trozveze. Italijanski kralj je sicer velik prijatelj ruskega carja, vsled česar se govori o možnosti nove trozveze mej Italijo, Francijo in Rusijo, vender je mogoče, da se trozveza obnovi, ako ljudska volja ne bode na kralja mogočno vplivala. Ako pa se trozveza tudi obnovi, se bode Italija gotovo osvobodila obveze, da vzdržuje štiri armade v podnožju Alp v — dobro Nemčije.

Razmere na Kitajskem. — Senzacionalno vest prinašajo listi iz Kitajskega. Poroča se namreč, da je oni del cesarske palače, v katerem je stanoval nemški general Waldersee, popolnoma zgorel. Ogenj je nastal po noči. Grof Waldersee se je le s težavo rešil s tem, da je skočil skozi okno na cesto. V požaru poginil pa je general Schwarzkoff. Požar je uničil vse razun nekaterih pisem. Zažgali so ali Kitajci ali pa kdo drug, kateremu komanda Nemcev ne ugaja. Sploh uživajo Nemci na Kitajskem le malo simpatij, Kitajci jih pa celo smrtno sovražijo. Dokaz poslednjim je, da

so nedavno našli pred cesarsko palačo v Pekingu nekega nemškega častnika Bartscha v hrbet ustreljenega. Gledé vojnega gibanja že prihajajo vznemirljiva poročila. Poroča se namreč, da je v pokrajini Pečili vse po koncu. Podkralj Liu se je utaboril z 10 000 dobro izvežbanim Kitajci 120 milj od Paotingfu, kjer pričakuje sovražnih čet. Iste že baje tudi grede nad Lioua in sicer 5000 Nemcev in 3000 Francozov pod generalom Gayla. A tudi po drugih krajih je začelo vreti in najbrže še ne bode tako hitro konec kitajskih homatij. Vele-vlasti zahtevajo od Kitajske baje to-le odškodnino: Rusija 340 milijonov, Nemčija 240, Francija 260, Anglija in Japan po 100 milijonov, Avstro-Ogerska, Italija, Belgija in Nizozemska še niso stavile zahteve po odškodnini. Kitajska pa odklanja te zahteve in vsled tega bi utegnilo priti do novih zapletajev.

Vojna v južni Afriki. — Iz bojišča ni zadnje dni prav nikakih poročil. Pač pa prinašajo razni angleški listi premišljevanja o tej vojski, ki dokazujejo, da niso Angleži še zdaj gotovi, da bi bila konečna zmaga v južni Afriki venderle na njih strani. Preogromni stroški, katere je stala ta vojska, so na Angležkem provzročili tako nezadovoljnost, da ni neč dvoma, da se pri prihodnjih volitvah v parlament izlije ves gnjev na one, ki so provzročili to vojsko ter nakopali Angležki poleg velikanske materialne škode tudi toliko ponižanja pred vsem svetom.

Trgovinska zadruga.

Bilo je menda pred petdeset in več leti. Pohorski kmetje so se navadili, vsako leto po trikrat (o Jurjevem, o sv. Ožbaltu in o sv. Katarini), peljati izdelke lesa na sejm v Ptuj. Tamkaj so z ondotnimi dolinskimi kmeti barantali, katera trgovina je dostikrat bila jako prav iz roke v roko. Ni bilo treba k temu nobenega mešetarja, pa je še vrh vsega vsak bil zadovoljen.

Kako pa sedaj? Ptujski sejmi so nekako zadremali. Nič kupca, pa tudi nič prodajalca ne! Vse je nekako nezaupno, nobene podjetnosti! Kako pa bi bilo potrebno to, naj odkrivajo sledeče notice:

Kako labko se je vršila ta kupčija, slišalo se je baš na sejmu. „Rad bi kupil desek ali kaj takega, ali denarja nimam“. Tako je govoril kmet iz dołine, pa dostavil: „Ako bi veljalo zaračunati kaj vina, ali pa tudi zrnja“? Tega je imel kmet na prodajo, sila potreboval pa je lesa za popravo pohišstva. In kakor rečeno, omejneno blago pa je ravno pohorski kmet jako potreboval. Bil je torej kratek račun, prav po ceni iz poštene roke enako v domačo roko. In znanje med kmeti? Vsaj so se dolga leta poznali, večkrat med seboj že kaj posvetovali in barantali, dokler se niso poizgubili. In enaka usoda gloje vse ptujске sejme, prijatelji in znanci se snidejo in poizgube, kakor „sreča“ nanese. Tej nezanesljivosti v okom, bi menda bilo dobro še priti.

Slovenska zemlja — namreč hvala Bogu — toliko obrodi, da bi lahko preživela svoje pridno in delavno ljudstvo, ako bi bila ona na samotnem kraju. Od kod

torej to, da je naše ljudstvo tako odvisno od tujcev, zapleteno toliko v mreže njih trgovine?

Kratek odgovor naj bo za to. Slovensko naše ljudstvo ne pozna se med seboj, torej se vrže v naročje onemu, ki se z njim seznanja, da ga potem izkorišča. Tako lahko vidimo vsaki dan, kako dobro se počutijo pri nas tujci, kako hitro bogate. Ljudstvo pa od tega nima nič dobička, temveč navadno le škodo. Vsaj bogastvo, v kratkem času nakopičeno, ni nič družega, nego izmolzek ljudskega življa.

Ali je temu kaj pomagati? Prav lahko in gotovo, samo podzetnosti in krepke volje je treba. Ljudstvo je treba med seboj seznaniti; da začne vse potrebščine samo med seboj naprej kupovati, kar je glavna stvar. Zato pa je treba vodstva in posredovanja, kar je velike važnosti. Najboljše bi bilo, ko bi se mesto imenovanih sejmov osnovala obširna trgovinska zadruga, s sedežem kje v Mariboru ali Ptujju, kjer je glavno torišče pohorskih lesnih pridelkov, pa bi bila tudi lahko velika zaloga živil, katerih le ti mnogo potrebujejo in drago dobivajo iz tujine.

Navedem naj nekaj zgledov. Zgodilo se je že večkrat, da je kak pohorski kmet, ki je ob enem lesni trgovec, potoval doli med „doline“, misleč napraviti kakšno kupčijo z lesom, zlasti kadar je tega obilno nakopičenega v zalogah. Pa kako je strmela naš trgovec, ko je med kmeti v Podravini ali ob Kolpi zvedel, da so res potrebovali enako blago, pa da so ga kupili pri Židu, kateri dobiva les največ iz Pohorja. Ko vpraša za ceno, odgovore, mu res jako nizko, ali ko mu pokažejo blago, začudi se. Sami izbirkji, same smeti! Kmetje so menili, da so napravili dobro kupčijo, pa so bili s slabim blagom jako opeharjeni.

Dostokrat se prigodi, da kmet v dolinah nima kupca za edini pridelek vino ali zrnje. Nasproti pa gorjanski kmet vsega tega potrebuje, ter si naroča iz tujine marsikaj dražje, pa še glede vina rečeno, — nepristno blago. Kako lahko se bi pobotala ta dva rojaka doma, samo da bi vedela drug za družega potrebe in razmere!

Iz teh kratkih izgledov je že jasno razvidno, kako potrebna nam bi bila vzajemnost in spoznanje drug družega. Da se bi to doseglo, gotovo polovico manj denarja bi izpošiljalo naše ljudstvo v tujino, denar bi bolj doma ostal, pa tudi kaj izdal!

Da bi se ta misel uresničila, pa ni kaj bolj pravičnega, nego bi bila že imenovana trgovinska zadruga. Mislimo si to v zaupnih in spretnih rokah, koliko dela in prometa bi bilo kmalu. Pohorski kmet večkrat nakrpa in osedla svoj voz — plav — (flos) z raznim lesnim blagom ter ga pelje po Dravi že do Maribora ali Ptujja. Srečen je, ako ondi naleti na poštenega kupca, da mu blago prevzame. Dostokrat pa se prigodi, da manjka kupcev, ali je blago v zalogah na izobilju itd. Kaj tedaj storiti, nego oddati blago za vsako ceno, v očitno zgubo. V mnogih takih slučajih bi od zadruga lahko prej po-

izvedel pismeno za ceno in kakovost blaga, katero bi potem naložil in zadrugi izročil.

Jednako bi ravnali kmetje v dolinah, ki bi po zadrugi lahko razpečali svoje blago v denar, zraven pa ob času kake stavbe za gotovo vedeli, kam se obrniti po zaželjeni les.

Kar bi se lesa doma ne razpečalo, lahko bi ga zadruga mimo znanih židovskih špekulantov spravila na svetovni trg, recimo ob Donavi na Bolgarsko in Rumunijo, morda se bi takšna zveza dala storiti proti Trstu. S tem bi pa se odprla nova pot našemu blagu, kar bi povzdignilo promet, s tem pa tudi blagostanje med našim ljudstvom.

Da bi se posredovanje olajšalo, naj bi se osnoval poseben časnik, ki bi natančno poročal zadružnikom o raznih potrebah posameznikov, o cenah blaga i. t. d. S tem bi se zadrugi tudi mnogo pisarenja in dela odvzelo.

Kar nas uči skušnja pri raznih gospodarskih zadrugah, ki hvala Bogu, lepo uspevajo, to naj bi se dovršilo in zjedini v glavni zadrugi. Ta bi bila glavna dobrota za naše ljudstvo, katero se bi je gotovo z obema rokama poprijelo. S tem bi zadruga kmalu rasla in izvrstno urejevana bi hitro se postavila na trdna tla ter bila pravi blagor našemu ljudstvu. Torej rodoljubi, ne prezirajte in ne pozabite teh besed, ravnajte se vselej po geslu: „Svoji k svojim“! „Domovina“.

Obrtnijske raznoterosti.

Prememba dostavinskega cenika za stransko blagovno postajo Bled. C. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku naznanja: Od dne 1. junija 1901 naprej zadobi veljavo sledeči dostavninski senik: Dostavnina za brzovozno in tovorno blago od Lesec-Bleda na Bled, Zagorico, Želeče in Mlino ali nasprotno znaša: a) V obče 30 vin. za 10 kg; b) za pusto blago 45 vinarjev za 100 kg; c) za kolesa (v zavoji ali brez zavoja) 50 vinarjev od vsakega kolesa. Kakor najmanjša pristojbina za jedno pošiljatev pobira se po 50 vinarjev. Pri preračunjanji dostavnine vzemlje se vsakih pričeti 10 kg za cele. Poleg imenovanih dostavninskih pristojbin plačati je za dela, opravljena po stranski blagovni postaji sledeče stranske pristojbine, določene v skupnem ceniku, del I.: sprejemnično pristojbino, tehtnino, skladnino in zraven tega za napisovanje vozniških listkov pristojbino 20 vinarjev od komada.

Reja pršutnikov.

Smoter prešičje reje je lahko trojni. Jeden se zamore s prešičerejo s tem namenom baviti, da odprodaja takozvane plemene prešiče. Plemeni prešiči so tisti mladi prešiči, kateri so namenjeni za daljno rejo, bodi si resnično plemeno, ali pa pitalno. Drugi se bavi s prešičjo rejo z namenom dorastle, kar le mogoče velike in rejene pitane prešiče doseči ter jih odprodajati. To rejo moramo